

Rozdział 2

Przepisy dotyczące pracowników zatrudnionych przy konwojowaniu.

§ 6. 1. Pracownikami zatrudnionymi przy konwojowaniu, zwanymi dalej konwojentami, są pracownicy, którzy zgodnie z umową o pracę mają obowiązek stałego konwojowania.

2. Przez konwojowanie rozumie się pilnowanie całości i bezpieczeństwa powierzonego konwojentowi mienia w czasie jego przewozu.

§ 7. 1. Za czas pracy przy konwojowaniu uważa się czas, w którym konwojent ma przedmiot konwoju w swej pieczy.

2. Przy konwoju jednoosobowym czas pracy liczy się od chwili przejścia do chwili zdania przedmiotu konwoju.

3. Przy konwoju wieloosobowym do czasu pracy nie wlicza się czasu konwojowania, podczas którego konwojent nie ma przedmiotu konwoju w swojej pieczy; jeżeli nie określono czasu, w którym konwojent ma pieczę nad przedmiotem konwoju — czas pracy liczy się od chwili przejścia do chwili zdania przedmiotu konwoju.

4. Do czasu pracy konwojenta nie wlicza się czasu dojazdu ze stałego miejsca pracy do miejsca przejścia przedmiotu konwoju, czasu oczekiwania na przejście przedmiotu konwoju oraz czasu przejazdu powrotnego do stałego miejsca pracy od chwili przekazania przedmiotu konwoju.

5. Zasady wynagradzania za czas, w którym konwojent nie ma przedmiotu konwoju w swojej pieczy (ust. 3 i 4), określają odrębne przepisy.

6. Jeżeli jednak czas pracy przy konwojowaniu nie wypełnia normalnego czasu pracy — do czasu pracy konwojenta wlicza się również czas, o którym mowa w ust. 4, w liczbie godzin brakujących do normalnego czasu pracy wynikającego z obowiązującej normy czasu pracy w przyjętym okresie rozliczeniowym.

§ 8. 1. Czas pracy konwojenta nie może przekraczać 10 godzin na dobę i 92 godzin w okresie dwóch tygodni.

2. Dwutygodniową normę czasu pracy, określoną w ust. 1, zmniejsza się za każdy dzień świąteczny nie będący niedzielą i nie przypadający w niedzielę o 8 godzin lub o 6 godzin — jeżeli dzień świąteczny przypadał w dniu, w którym w danym zakładzie pracy czas pracy wynosi 6 godzin.

§ 9. Praca przy konwojowaniu wykonywana ponad normy czasu pracy wynikające z przepisów § 8 stanowi pracę w godzinach nadliczbowych.

§ 10. Konwojentom zatrudnionym według rozkładu czasu pracy przewidującego pracę codzienną, jeżeli pra-

cują w niedzielę, należy zapewnić inny dzień w tygodniu wolny od pracy, z tym że pracownik powinien korzystać co najmniej raz na 3 tygodnie z niedzieli wolnej od pracy.

§ 11. 1. Za pracę w godzinach nadliczbowych — oprócz normalnego wynagrodzenia — konwojentom przysługuje dodatek w wysokości:

- 1) 50% wynagrodzenia wynikającego z osobistego zaszergowania pracownika — za pracę w dwóch pierwszych godzinach nadliczbowych na dobę oraz za pracę w godzinach nadliczbowych przekraczających dwutygodniową normę czasu pracy, przepracowanych w granicach do 10 godzin na dobę;
- 2) 100% wynagrodzenia wynikającego z osobistego zaszergowania pracownika — za pracę nadliczbową ponad dwie godziny na dobę oraz za godziny nadliczbowe przypadające w nocy lub w niedzielę i święta.

2. Za pracę wykonywaną w czasie przekraczającym równocześnie dzienną i dwutygodniową normę czasu pracy przysługuje tylko jeden dodatek.

3. Dodatek, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, przysługuje ponadto za pracę w niedzielę, która zgodnie z § 10 powinna być wolna od pracy (co trzecia niedziela), niezależnie od przysługującego konwojentowi w zamian za tę niedzielę innego dnia wolnego od pracy w tygodniu.

4. W razie zatrudnienia konwojenta w dniu, który miał być udzielony jako wolny od pracy w zamian za przepracowaną niedzielę (ust. 3), za pracę w tym dniu przysługuje mu normalne wynagrodzenie bez dodatku za pracę w godzinach nadliczbowych.

§ 12. W stosunku do pracowników zatrudnionych dowrywczo przy konwojowaniu mają zastosowanie normy czasu pracy wynikające z przepisów art. 129 Kodeksu pracy oraz zasady wynagradzania za pracę w godzinach nadliczbowych określone w art. 134 Kodeksu pracy.

Rozdział 3

Przepisy końcowe.

§ 13. 1. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1975 r., z wyjątkiem przepisów § 2—5, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1976 r.

2. Do czasu wejścia w życie przepisów § 2—5 do pracowników wymienionych w tych przepisach stosuje się dotychczasowe normy czasu pracy i zasady wynagradzania za pracę w godzinach nadliczbowych.

Prezes Rady Ministrów: *P. Jaroszewicz*

271

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 20 listopada 1974 r.

w sprawie chorób zawodowych.

Na podstawie art. 231 pkt 2 i 3 Kodeksu pracy (Dz. U. z 1974 r. Nr 24, poz. 141) oraz art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 6 z późniejszymi zmianami) po porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych zarządza się, co następuje:

§ 1. Za choroby zawodowe uważa się choroby określone w wykazie chorób zawodowych stanowiącym załącznik do rozporządzenia, jeżeli spowodowane zostały wykonywaniem zatrudnienia w warunkach narażających na ich powstanie.

§ 2. 1. Organem uprawnionym do wydania decyzji stwierdzającej chorobę zawodową jest właściwy państwowy wojewódzki inspektor sanitarny (państwowy inspektor sanitarny w mieście wyłączonym z województwa), a w stosunku do pracowników kolejowych — właściwy okręgowy inspektor sanitarny Polskich Kolei Państwowych (PKP), zwany dalej „inspektorem sanitarnym”.

2. Państwowy wojewódzki inspektor sanitarny (państwowy inspektor sanitarny w mieście wyłączonym z województwa) może upoważnić do stwierdzania chorób zawodowych państwowego powiatowego inspektora sanitarnego (miejskiego, dzielnicowego inspektora sanitarnego), a w odniesieniu do pracowników określonych zakładów pracy — kierownika odpowiedniego zakładu przemysłowej służby zdrowia.

§ 3. 1. Każde podejrzenie o chorobę zawodową powinno być niezwłocznie zgłoszone na piśmie do organów wymienionych w § 2.

2. Jeżeli w zakładzie pracy zachorowało równocześnie dwóch lub więcej pracowników w okolicznościach uzasadniających podejrzenie, że zachorowali na taką samą chorobę zawodową, albo gdy zachodzi podejrzenie, że śmierć pracownika nastąpiła z powodu takiej choroby, okoliczność ta powinna być niezwłocznie zgłoszona telefonicznie, a następnie na piśmie zgodnie z ust. 1.

§ 4. 1. Podejrzenia o chorobę zawodową są obowiązani zgłaszać:

- 1) zakład pracy na podstawie skarg pracownika lub innych danych mogących nasuwać podejrzenie o chorobę zawodową,
- 2) zakłady społecznej służby zdrowia, jeżeli przeprowadzone przez nich badania lub dokonane oględziny bądź sekcja zwłok uzasadniają podejrzenie o chorobę zawodową,
- 3) lekarze (lekarze dentyści), którzy przy wykonywaniu zawodu poza zakładami społecznej służby zdrowia powzięli podejrzenie o chorobę zawodową,
- 4) lekarze weterynarii, którzy przy wykonywaniu zawodu stwierdzili u pracownika stykającego się ze zwierzętami chorymi na chorobę zakaźną objawy mogące nasuwać podejrzenie o zakażenie się człowieka taką chorobą.

2. Obowiązek zgłaszania podejrzenia o chorobę zawodową nie dotyczy zakładów lub osób określonych w ust. 1, zawiadomionych uprzednio o dokonany zgłoszeniu danego przypadku.

3. Zakłady pracy lub osoby określone w ust. 1 są obowiązane zgłaszać równocześnie podejrzenie o chorobę zawodową właściwemu inspektorowi pracy.

§ 5. 1. Zakład pracy lub osoba, która dokonała zgłoszenia podejrzenia o chorobę zawodową u pracownika, są obowiązani skierować go do zakładu społecznej służby

zdrowia właściwego do rozpoznania klinicznego chorób zawodowych.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy lekarzy zakładów społecznej służby zdrowia właściwych do rozpoznania klinicznego chorób zawodowych.

§ 6. 1. Rozpoznania klinicznego choroby zawodowej dokonują zakłady społecznej służby zdrowia sprawujące opiekę zdrowotną specjalistyczną.

2. Dyrektor wojewódzkiego zespołu przemysłowej służby zdrowia (kierownik wojewódzkiej przychodni przemysłowej) może wyznaczyć na obszarze swego działania jednostki organizacyjne służby zdrowia jako właściwe do dokonywania rozpoznania klinicznego określonych chorób zawodowych.

§ 7. 1. Jednostki, o których mowa w § 6, dokonują rozpoznania choroby zawodowej u pracownika na podstawie odpowiednich badań specjalistycznych oraz przeprowadzanego w miarę potrzeby wywiadu środowiskowego co do jego warunków pracy.

2. W razie potrzeby jednostka dokonująca rozpoznania klinicznego kieruje pracownika na badania uzupełniające do innych jednostek służby zdrowia lub zasięga opinii tych jednostek.

3. W razie podejrzenia o chorobę zawodową pracownika cywilnego zatrudnionego w wojskowym zakładzie pracy i potrzeby przeprowadzenia wywiadu środowiskowego w tym zakładzie — wywiad środowiskowy przeprowadza inspektor sanitarny właściwego okręgu wojskowego na wniosek właściwego zakładu społecznej służby zdrowia.

§ 8. Jeżeli pracownik bez uzasadnionych powodów nie poddaje się badaniom niezbędnym do rozpoznania klinicznego, przeprowadzający je zakład społecznej służby zdrowia zawiadamia o tym zakład pracy oraz jednostkę właściwą do wydania decyzji stwierdzającej chorobę zawodową.

§ 9. 1. Jednostki, o których mowa w § 6, po dokonaniu rozpoznania klinicznego stanu zdrowia pracownika, w stosunku do którego zgłoszono podejrzenie o chorobę zawodową:

- 1) występują z wnioskiem do organów określonych w § 2 o wydanie decyzji stwierdzającej chorobę zawodową, jeżeli rozpoznanie potwierdziło zasadność podejrzenia o tę chorobę, albo
- 2) wydają orzeczenie lekarskie o braku podejrzenia o chorobę zawodową.

2. W przypadkach określonych w ust. 1 pkt 2 orzeczenie lekarskie przekazuje się pracownikowi oraz zakładowi pracy lub osobie, która dokonała zgłoszenia podejrzenia o chorobę zawodową.

§ 10. 1. Na podstawie rozpoznania klinicznego o stanie zdrowia pracownika dokonanego przez jednostki, o których mowa w § 6, właściwy inspektor sanitarny wydaje decyzję stwierdzającą występowanie u pracownika choroby zawodowej albo stwierdza brak podstaw do uznania występujących u pracownika schorzeń za chorobę zawodową.

2. Przed wydaniem decyzji, o której mowa w ust. 1, inspektor sanitarny może przeprowadzić uzupełniające badania środowiskowe.

§ 11. 1. Inspektor sanitarny przesyła decyzję, o której mowa w § 10:

- 1) zainteresowanemu pracownikowi,
- 2) zakładowi pracy, w którym pracownik był ostatnio narażony na działanie czynnika wywołującego rozpoznaną lub podejrzaną chorobę zawodową,
- 3) zakładowi społecznej służby zdrowia, który dokonał rozpoznania klinicznego,
- 4) jednostce lub osobom wymienionym w § 4 ust. 1, które zgłosiły podejrzenie o chorobę zawodową.

2. Zakład pracy po otrzymaniu decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej jest obowiązany przesać odpis tej decyzji właściwemu inspektorowi pracy.

§ 12. 1. Zakłady pracy obowiązane są prowadzić rejestry:

- 1) podejrzeń o chorobę zawodową,
- 2) stwierdzonych chorób zawodowych.

2. Inspektorzy sanitarni prowadzą rejestry chorób zawodowych stwierdzonych w zakładach pracy położonych na obszarze objętym zakresem ich działania.

§ 13. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej ustali szczegółowe zasady rejestracji i dokumentacji chorób za-

wodowych oraz — w uzgodnieniu z Prezesem Głównego Urzędu Statystycznego — sprawozdawczości w zakresie tych chorób.

§ 14. Tracą moc:

- 1) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 1968 r. w sprawie wykazu chorób zawodowych uprawniających do świadczeń w razie inwalidztwa lub śmierci pracownika (Dz. U. Nr 22, poz. 147),
- 2) rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 16 kwietnia 1968 r. w sprawie zgłaszania chorób zawodowych i ich stwierdzania oraz dokumentacji, sprawozdawczości i statystyki tych chorób (Dz. U. Nr 14, poz. 86),
- 3) rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 16 kwietnia 1968 r. w sprawie orzekania o konieczności przeniesienia pracownika do innej pracy w związku z chorobą zawodową o szczególnym zagrożeniu (Dz. U. Nr 14, poz. 87),
- 4) rozporządzenie Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 2 lipca 1968 r. w sprawie określenia czynności zawodowych, których wykonywanie uważa się za zatrudnienie w zespołach formujących szkło, oraz wykazu chorób zawodowych robotników zatrudnionych w tych zespołach (Dz. U. Nr 25, poz. 168).

§ 15. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1975 r.

Prezes Rady Ministrów: *P. Jaroszewicz*

Załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 listopada 1974 r. (poz. 271).

WYKAZ CHOROÓB ZAWODOWYCH

Lp.	Choroba zawodowa	Przykładowe wyliczenie rodzajów prac, których wykonywanie naraża na chorobę zawodową
1	2	3
1	Zatrucia ostre i przewlekłe substancjami chemicznymi oraz następstwa tych zatruc	Prace, przy których istnieje narażenie na działanie substancji toksycznych
2	Pylice płuc: pylica krzemowa, pylice krzemianowe i inne zwłóknienia płuc spowodowane wdychaniem pyłów oraz ich powikłania (pylico-gruźlica i inne)	Prace narażające na wdychanie pyłu zawierającego dwutlenek krzemu w postaci wolnej lub związanej oraz innych pyłów mogących wywołać zwłóknienia tkanki płucnej
3	Przewlekłe schorzenia tchawicy, oskrzeli i tkanki płucnej wywołane działaniem substancji: toksycznych, drażniących, uczulających lub czynników mechanicznych — w razie stwierdzenia niewydolności narządu oddechowego	Prace narażające na działanie substancji toksycznych lub drażniących, jak np.: tlenków siarki, tlenków azotu, chloru, chlorowodoru, związków chromu i aerozoli przemysłowych; prace narażające na działanie par, gazów i aerozoli przemysłowych o właściwościach uczulających, jak np.: niektórych preparatów farmaceutycznych, pyłów pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego; nie zmechanizowane prace przy formowaniu szkła, praca muzyków instrumentów dętych

Lp.	Choroba zawodowa	Przykładowe wyliczenie rodzajów prac, których wykonywanie naraża na chorobę zawodową
1	2	3
4	Choroby: popromienna, narządu wzroku, skóry i nowotwory — wywołane promieniowaniem jonizującym i substancjami promieniotwórczymi	Prace narażające na działanie promieniowania jonizującego i substancji promieniotwórczych
5	Choroba wibracyjna	Prace narażające na działanie drgań mechanicznych (wibracji), wywołane narzędziami udarowymi lub innymi urządzeniami wytwarzającymi drgania mechaniczne
6	Schorzenia: nerwów, mięśni, ścięgien, pochewek ścięgnistych, kałek maziowych, tkanek okołostawowych — powodujące nieodwracalne zmiany w układzie ruchowym, wywołane sposobem wykonywania pracy	Prace wymagające stałego obciążenia ograniczonych grup mięśni lub wymuszonej pozycji ciała albo powodujące ucisk na pnie nerwów, ruchy monotypowe wykonywane w szybkim tempie, np. u radiotelegrafistów, stenografów, maszynistek, i inne prace narażające na stały ucisk i nadmierne obciążenie aparatu kostno-stawowego, np.: prace prasowaczek, malarzy, brukarzy, tynkarzy
7	Schorzenia rogówki, zaćma, schorzenia naczyń i siatkówki wywołane zawodowymi czynnikami fizycznymi lub chemicznymi Uwaga: zmiany wywołane działaniem promieniowania jonizującego należy kwalifikować według lp. 4	Prace narażające na długotrwałe działanie promieniowania podczerwonego, nadfioletowego, pola elektromagnetycznego wysokiej częstotliwości oraz na działanie drażniących substancji chemicznych, a w szczególności prace: spawaczy, pracowników obsługujących piece hutnicze i prażalnice, nie zmechanizowane przy formowaniu szkła, pracowników gabinetów fizykoterapeutycznych
8	Uszkodzenia narządu słuchu związane ze stałym narażeniem na działanie nadmiernego hałasu	Prace narażające na działanie hałasu o dużej intensywności
9	Przewlekłe schorzenia krtani (niedowłady strun głosowych, guzki śpiewacze)	Praca nauczycieli, śpiewaków, telefonistek
10	Choroby skóry i błon śluzowych spowodowane warunkami pracy Uwaga: zmiany o charakterze złośliwym należy kwalifikować według lp. 11; zmiany wywołane działaniem promieniowania jonizującego według lp. 4, a choroby zakaźne i inwazyjne (pasożytnicze) według lp. 13	Prace narażające na styczność z substancjami drażniącymi lub uczulającymi
11	Nowotwory złośliwe, powstałe w następstwie styczności z czynnikami rakotwórczymi, takie jak: a) nowotwory skóry b) nowotwory dróg moczowych	Prace narażające na długotrwałą styczność z produktami: suchej destylacji węgla, ropy naftowej, lupków bitumicznych, smołowców, asfaltu; prace w zakładach koksochemicznych, gazowniczych, barwnikarskich, rafineriach ropy naftowej, prace asfalcjarzy, smolarzy, impregnatorów drewna Prace narażające na długotrwałą styczność z benzenoaminami oraz ich pochodnymi, jak np.: alfa- i betanaftyloamina, benzydyna

Lp.	Choroba zawodowa	Przykładowe wyliczenie rodzajów prac, których wykonywanie naraża na chorobę zawodową
1	2	3
	c) nowotwory układu oddechowego Uwaga: nowotwory powstałe w następstwie działania promieniowania jonizującego należy kwalifikować według lp. 4	Prace narażające zawodowo na wdychanie substancji rakotwórczych, jak np.: niektórych węglowodorów wielopierścieniowych, pyłu azbestu, związków chromu
12	Choroba kesonowa (dekompresyjna) oraz inne trwałe uszkodzenia zdrowia związane z zawodowym narażeniem na przebywanie w podwyższonym lub obniżonym ciśnieniu lub w warunkach działania przyspieszeń	Prace w kesonach, w komorach o obniżonym lub podwyższonym ciśnieniu oraz prace nurków, lotników
13	Choroby zakaźne i inwazyjne, jak np.: wąglik, brucelloza, promienica, drożdżyca, aspergilloza, robaczyce, pełzakowice	Prace związane z narażeniem na styczność z materiałami zakaźnymi lub zakaźnie chorymi ludźmi albo zwierzętami, a w szczególności u pracowników służby zdrowia, personelu weterynaryjnego, rolniczego, pracowników instytucji naukowych lub dydaktycznych, pracowników przebywających w związku z zatrudnieniem w krajach tropikalnych, hodowców zwierząt, osób stykających się zawodowo z produktami pochodzenia zwierzęcego lub roślinnego
14	Trwałe uszkodzenie centralnego układu nerwowego lub krwiotwórczego wywołane oddziaływaniem pola elektromagnetycznego w zakresie mikrofalowym	Prace narażające na działanie pola elektromagnetycznego w zakresie mikrofalowym

272

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 20 listopada 1974 r.

w sprawie stosunków pracy, w których pracodawcą jest osoba fizyczna.

Na podstawie art. 299 § 2 Kodeksu pracy (Dz. U. z 1974 r. Nr 24, poz. 141) po porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. W stosunkach pracy, w których pracodawcą jest osoba fizyczna, wyłącza się stosowanie następujących przepisów Kodeksu pracy: art. 38, 52 § 3, 66 § 2, 81 § 4, 98 § 2, 4 i 5, 99 § 3, 101, 107, 119 § 2, 121, 125, 126, 186.

2. W gospodarstwach domowych wyłącza się ponadto stosowanie następujących przepisów Kodeksu pracy: art. 45, 46, 47, 48, 51 § 1, 56, 57, 74, 95, 131 § 1, 163 § 1, 175. Dotyczy to także indywidualnych gospodarstw rolnych, jeżeli pracownik pozostaje we wspólnocie domowej z pracodawcą.

§ 2. W gospodarstwach domowych przepisy Kodeksu pracy stosuje się z odstępstwami określonymi w dalszych

przepisach rozporządzenia. Dotyczy to także indywidualnych gospodarstw rolnych, jeżeli pracownik pozostaje we wspólnocie domowej z pracodawcą.

§ 3. Jeżeli po dokonaniu wypowiedzenia umowy o pracę pracodawca nie dopuszcza pracownika do wykonywania pracy, obowiązany jest z góry wypłacić mu w całości należne wynagrodzenie za czas do dnia rozwiązania umowy.

§ 4. Pracownikowi zatrudnionemu w gospodarstwie domowym, z którym rozwiązano z naruszeniem przepisów prawa umowę o pracę zawartą na czas nie określony, na czas określony lub na czas wykonania określonej pracy, przysługuje odszkodowanie w wysokości wynagrodzenia:

- 1) za czas wypowiedzenia — jeżeli wypowiedzenie umowy o pracę nastąpiło z naruszeniem przepisów o wypowiedzaniu umów o pracę;